

Padělky skupiny „K“ - noční můra ... (3)

V letošním roce jsme začali otiskovat seriál zaměřený na padělky ke škodě sběratelů, pocházející ze stejného zdroje a vykazující společné znaky; shrnuli jsme je do jedné skupiny a dali jim pracovní název *Padělky skupiny „K“*. Patří mezi ně falza celková (viz F1/09), ale hlavně částečná, konkrétně padělky přetisků provedené na pravých známkách. V minulém čísle jsme si představili padělek přetisku SO 1920 druhu D (IV), používaného pro doplatní známky. Dnes si ukážeme další padělek téže emise, tentokrát přetisku druhu A (I), používaného pro známky výplatní a novinové.

FRANTIŠEK BENĚŠ

Opět jde o padělek zatím poměrně málo známý, dilem zřejmě proto, že známky na nichž se nachází, patří do kategorie levnějších či středně drahých, ale i proto, že dosud mi známé exempláře jsou na své zadní straně často

označeny otiskem padělané znalecké značky Mrňák (velmi dobře provedené), takže při nákupu nebudí podezření. I sám padělaný přetisk je proveden velmi kvalitně a navíc nese výrazné a přitom typické vady, takže na první pohled vypadá jako pravý. Souběh obou těchto skutečností vedl k tomu, že sběratelé ani znalci tento padělek dosud nerozpoznali, a není vyloučeno, že leží bez povšimnutí ve sbírkách a možná i exponátech.

První zprávy o jeho výskytu se objevily koncem 90. let, v souvislosti s výskytem nebezpečných padělků přetisků emise Pošta československá 1919 a některých dalších přetiskových emisí. Rozšiřovaly je stejné osoby a i jejich tiskové provedení bylo stejné, resp. značně podobné (podrobněji jsme o něm pojednali v předchozí části našeho seriálu, ve F2/09). V dalších letech se počet předložených exemplářů zvyšoval, ale po zveřejnění varovných článků v rubrice Znalecká hlídka Filatelie v podstatě ustal – alespoň na našem trhu (což samozřejmě neznamená, že by se situace nemohla změnit).

Padělky jsou zhotoveny knihtiskem, z jednoho štočku, který byl postupně upravován, nebo z více štočků vzešlých ze stejné předlohy. Zřejmě pro zvýšení důvěryhodnosti svého výrobku padělatelé zvolili jako předlohu 52. pole přetiskové desky A/2 (označení podle 5. dílu Monografie O. Tovačovského), na němž se nacházejí dvě velmi nápadná poškození: vyštípnutí uvnitř písmene O (šikmo vlevo dole) a na levé straně číslice 9. Společně se vyskytují jen na části nákladu tištěného touto deskou, samostatně je pak výskyt vyštípnutí číslice 9 popsán i na ZP 52 TD A/3, zatímco vyštípnutí písmene O se

samostatně vyskytuje (ve stejné, nebo prakticky stejné podobě) na více ZP, např. 48 B/3, 54 C/1 a C/2 a u novinových na ZP 36 A/2.

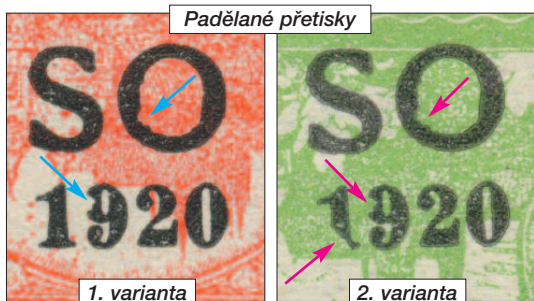
Na některých pravých známkách přetiskovaných z desky A/2 můžeme na ZP 52 pozorovat výskyt i dalších, drobnějších vad přetisku (např. výrazné pilovité zúžení střední části číslice 2), které se postupně vyvíjejí; na přetiscích padělaných jsem se s nimi v plně rozvinuté podobě však nesešel. Padělaný přetisk jsem zjistil na větším počtu hodnot emise Hradčany, nezoubkovaných i zoubkovaných, dále na známkách novinových (Sokol v letu) a Spěšných. Ojedinele se vyskytuje i jako „zkusmý tisk“ na lístku dobového papíru – bez lepu, nebo známkového s lepem (ten pochází zjevně z okrajů přepážkových archů).

Pokud jde o barvu a způsob otštění, prakticky se shodují s údaji uvedenými v minulém pokračování (padělek přetisku v černé barvě na známce 5 h Doplatit). Tam je popsán i postup identifikace přetiskového a odpovídajícího známkového pole, který jsem při zkoumání prvních podezřelých exemplářů přetisků na známkách emise Hradčany rovněž použil. Šlo o stejné piplavou práci, o níž bychom se i tentokrát mohli doširoka rozepsat. Ale čtenáři minulého pokračování si ji už dovedou představit, takže se spokojme konstatováním, že jsem došel ke stejnému výsledku – pole vzájemně neodpovídala.

Už jsme uvedli, že podoba padělaného přetisku vychází z existujícího pole přetiskové desky (52 A/2), na doložených padělcích se však vyskytuje ve dvou variantách (a několika podvariantách). Zda jde o důsledek postupné úpravy stejného štočku, či o použití více různých, zatím nebylo předmětem mého zkoumání (a je otázkou, zda se to dá vůbec zjistit). Podstatné je, že máme zachycenu podobu těchto variant a podle charakteristických znaků můžeme padělky odlišit od pravých známek.

Za **první variantu** padělku označme přetisk, na němž jsou výrazně poškozeny jen písmeno O a číslice 9; za podvarianty bychom mohli označit výskyt dalších, menších poškození, například různou podobu střední části číslice 2 (od nepoškozené po různě výrazně poškozenou – což ale může být i nahodilý důsledek experimentování při tisku), či zářez vpravo nahore v oválu číslice 9 (který se vyskytuje jen na části padělků).

Jako **druhou variantu** padělku označme přetisk, který je stejný, jako předchozí, ale navíc má výrazně poškozenou levou dolní část číslice 1 (je šikmo seříznuta). Toto další výrazné poškození přitom není popsáno na ZP 52 A/2, ale na ZP 91 TD A/1a (tvar 2). Proč jej padělatelé do už tak nápadně poškozeného přetisku doplnili, se můžeme jen dohadovat. Zdá se však, že k tomu účelu nezhotovali jiný što-

ček, ale upravili stávající (nebo jeden ze stávajících), protože drobné vady přetisku se v obou případech shodují.

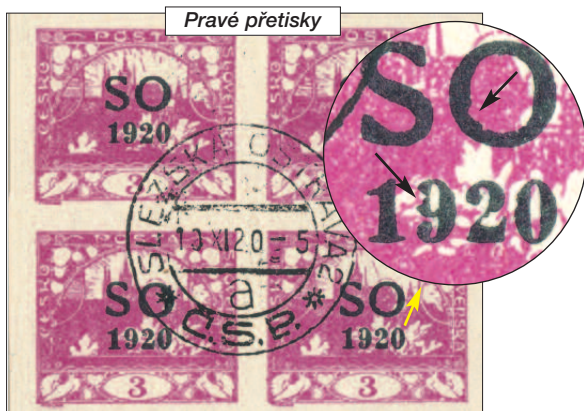
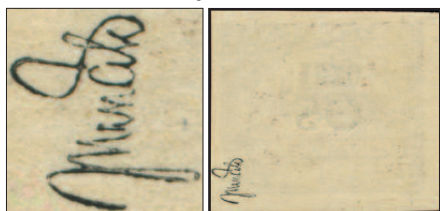
O poměrně rozsáhlém experimentování při výrobě padělků svědčí značné rozdíly v odstínu použité barvy, její sytosti a krytí, ve způsobu otištění, síle přitlaku apod. V tuto chvíli je příliš brzy na závěr, zda právě tomu lze přičíst výskyt dalších odlišností v podobě přetisků první varianty (na několika málo exemplářích jsem našel další poškození, např. dole na číslici 2, vlevo dole na číslici 0, vpravo nahoře na písmenu O aj.), nebo zda padělatelé použili další štočky, zhotovené ze stejné předlohy a úmyslně či nezámyslně dále poškozené.

Dobrym vodítkem při rozpoznávání padělků (samozřejmě zejména první varianty, protože druhou lze snadno identifikovat podle seřiznuté číslice 1) je charakteristická podoba okraje vnitřního oválu písmene O, která se nejvíce liší od známek zaručeně pravých, pocházejících ze stejného pole. Takové známky totiž samozřejmě existují a nemůžeme se k nim stavět odmítavě jen proto, že někdo dovedně napodobil jejich přetisky.

Na protější straně si ukážeme několik příkladů padělků obou variant, ale i některých podvariant. Jde zejména o přetisky převrácené či odlišně (svisele) postavené, dále některé nevydané (i neexistující) hodnoty, vzácnější varianty zoubkování, pásy se známkou s přetiskem a bez přetisku apod. Z prozatím známého výskytu vyplývá, že k výrobě falz byly i v tomto případě použity poměrně levné známky, které mělo přetištění výrazně zhodnotit.

A na závěr ještě ukázka padělané značky Mrňák, která se u falz obou variant často vyskytuje. V úvodu seriálu jsme si sice řekli, že se padělaným znaleckým značkám budeme věnovat až v závěru, v tomto případě však učiníme výjimku. Značka je totiž napodobena velmi dovedně, její otisky jsou přesné a čisté (nebyly zřejmě prováděny ručně, ale tiskem), takže by mohla sběratele snadno zmylit. Ve zvětšení však ve většině

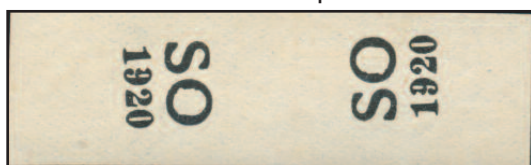
případů vidíme, že je otištěna příliš velkým tlakem

Detail z přepážkového archu hodnoty 3 h Hradčany SO 1920, přetištěného deskou A/2. Přetisk na ZP 52 byl předlohou pro zhotovení štočku(ů) pro tisk padělků.

(kolem linky se místy tvoří z obou stran fuláž) a často i v nesprávném postavení (v dosud mi známých případech vždy svisele v levém rohu – v poloze známka vydaná, neupotřebená, zoubkovaná s přetiskem, a to i když jde o známku nevydanou, nezoubkovanou apod.). Navíc je značka obvykle otištěna rovně, zatímco otisky pravé značky bývají nakloněné. (Je až s podivem, že padělatelé dokázali vyrobít tak dokonalé otisky přetisků i značek a současně udělali takové školácké chyby; samozřejmě – pro nás naštěstí.)

Co z toho všeho vyplývá? V každém případě máme co do činění s mimořádně nebezpečnými padělkami, které svou jakostí řádově převyšují většinu ostatních dosud známých falz. Jsou kvalitní (a tedy nebezpečné) ve všech směrech – dobře vybranou předlohou, jejím dokonalým reprodukováním, odpovídající tiskovou technikou, rozsáhlým experimentováním s tiskovou barvou a možnostmi tisku, až po dobře napodobené znalecké značky. Samozřejmě si na ně musíme dát velký pozor u všech emisí, u nichž se vyskytují, ale u emise SO 1920 obzvlášť. Je to způsobeno značnou nedokonalostí, s jakou byly pravé přetisky provedeny, velkými změnami v tiskových deskách, ale i menší pozorností, kterou sběratelé vydáním „z konce katalogu“ věnují. To, čeho bychom si ihned povšimli např. u přetisků Pošta československá 1919, se snadno přehlédne u SO 1920. To platí zvlášť u přetisků druhu A, používaných u známek Hradčany a Novinové, s jejich velkými náklady a množstvím variant. Věřím však, že po přečtení dnešního pokračování našeho seriálu, se těmito falzy – pokud byste se s nimi setkali – rozhodně nenecháte napálit! ■

Padělek „zkusmého tisku“, v protichůdné dvojici, na známkovém papíru s lepem.

Ukázka padělků 1. varianty.

Ukázka padělků 2. varianty.

Trí známky s padělanými přetisky, na nich se nacházejí další drobné odlišnosti:

- a) PN vryp v písmenu O, šikmo seříznutý dolní okraj 2, LD vykoušená číslice 0;
- b) PD vykoušený okraj 1, DU vykoušená 2, LD vykoušená číslice 0;
- c) PD vykoušená 2.